

Warto zatem spróbować uważniej patrzeć na kulturę jako przestrzeń, w której zachodzą różnorodne procesy edukacyjne.

Niniejsze opracowanie pomyślane zostało jako próba spojrzenia na kulturowe konteksty uczenia się ludzi dorosłych. Wypełniają je teksty będące rezultatem badań prowadzonych przez pracowników Zakładu Edukacji Dorosłych i Studiów Kulturowych Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego oraz osób współpracujących. Zawarte w tomie artykuły są głosem w debacie nad nowymi zadaniami oraz możliwościami edukacji dorosłych, jakie wyłaniają się z przestrzeni kultury.

Witold Jakubowski

[...] Praca przedstawia niezwykle ważne poznawczo i pod względem badawczym zagadnienia, łącząc obszar edukacji dorosłych, a w szczególności uczenia się dorosłych i to w niesformalizowanej postaci, z wybranymi aspektami kultury, w tym kultury popularnej. Zawiera dojrzałe analizy teoretycznych założeń, wyjaśniających przedmiot badań, oraz przemyślane interpretacje badanych empirycznie zjawisk. Teksty opracowania bardzo żywo „reagują” na współczesną rzeczywistość i odnoszą się do ważnych obszarów codziennego doświadczania życia przez Polaków. Propozycje kultury i popkultury zostały przez Autorów „obejrzone” z perspektywy ich rzeczywistych edukacyjnych funkcji, a nie tylko funkcji założonych. Nie brakuje wątków krytycznych oraz kategorii badawczo otwartych, inspirujących do dalszych poszukiwań naukowych. [...] *Fragment recenzji prof. dr hab. Elżbiety Kowalskiej-Dubas*

Pozwala wszak spojrzeć na kulturę nie tylko poprzez pryzmat tradycyjnych jej definicji, ale przede wszystkim jako na pewien znamieny obszar, w ramach którego nieustannie mają miejsce różnorakie procesy edukacyjne. To z kolei umożliwia zrozumienie kulturowych kontekstów uczenia się – zarówno dzieci, jak i dorosłych.

Spośród książek dotyczących istniejącej zależności pomiędzy kulturą a edukacją wyróżnia się zasługująca na docenienie oraz uznanie publikacja pod redakcją Witolda Jakubowskiego, zatytułowana „Kultura jako przestrzeń edukacyjna. Współczesne obszary uczenia się osób dorosłych”. Pozwala wszak spojrzeć na kulturę nie tylko poprzez pryzmat tradycyjnych jej definicji, ale przede wszystkim jako na pewien znamieny obszar, w ramach którego nieustannie mają miejsce różnorakie procesy edukacyjne. To z kolei umożliwia zrozumienie kulturowych kontekstów uczenia się – zarówno dzieci, jak i dorosłych (choć w tym wypadku skupiono się na tej drugiej grupie, z korzyścią dla treści poszczególnych rozpraw). Autorzy zaproponowali własne perspektywy oraz ujęcia teoretyczne, metodologie, kategorie badawcze. Warto z ich owocnie czerpać, inspirować się nimi, kontynuować zainicjowane na kartach dzieła badania. Dają one spojrzenie na rysujące się – nowe zadania i dyspozycje edukacji, które pośrednio

bądź bezpośrednio wynikają z treści przestrzeni współczesnej kultury będącej znacznie bardziej skomplikowanym wytworem społecznym, aniżeli nam się wydaje...

I tak oto Peter Jarvis przygląda się osobowemu uczeniu się, czyli uczeniu w działaniu. Zestawia on ludzkie predyspozycje, zwłaszcza naturę jednostki z jakością uczenia się. Zwraca uwagę na różne sposoby uczenia się – adaptacje: „nieświadomą”, świadomą, naśladowanie, praktykę, przez instrukcję/pokaz, odkrywanie, planowanie, intuicję. Wyszczególnia ich słabości oraz mocne strony. Z pewnością rozważania te przydadzą się praktykom. W tej sferze zwłaszcza fascynujące są wnioski na temat śladów pamięci. Być może okażą się one pomocne również dla uczonych chcących obecnie podejmować się przeprowadzenia badania społecznego ex post? Niewykluczone. Dalej autor pokazuje na czym polega proces przemiany osoby poprzez uczenie, przy czym obrazuje swoje tezy schematami, dzięki temu zagadnienia trudne stają się dla czytelnika przystępnymi.

Nie sposób nie docenić także ciekawych nie tylko pod względem metodologicznym ujęć dotyczących między innymi nie(uchwytnych) mikroświatów osób uczących się. Uświadamiają one mnogość paradygmatów przydanych w badaniu statusu współczesnej edukacji dorosłych. Przydatne dla ich pojęcia będą rozliczne rysunki, schematy i tabele. Dobrze obrazują one przedstawione tezy. Wątki polemiczne z wiodącymi można z kolei odnaleźć w tekście Joanny Golonki-Legut pod tytułem „Indywidualne doświadczenie życiowe obszarem uczenia się człowieka dorosłego”. Pozwala on zredefiniować swoje dotychczasowe podejście do edukacji.

Warto, aby czytelnik miał świadomość istnienia rozmaitych instrumentów, które mogą być wykorzystywane w procesie edukacji. I tak oto niedoceniane jeszcze w Polsce znaczenie coachingu ciekawie prezentuje Marek Podgórnny jako nową przestrzeń edukacji dorosłych. Z kolei Aleksander Kobylarek twierdzi, że to media stanowią wyzwanie dla współczesnego człowieka, a przy tym znaczącą przestrzeń uczenia się. Nie tylko jednak media, bo jak udowadniają kolejni autorzy, także: sztuka oraz film. I żadnego z nich nie warto bagatelizować.

Teksty zamieszczone w publikacji są efektem pracy znakomitych badaczy afiliowanych przy Zakładzie Edukacji Dorosłych i Studiów Kulturowych Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego oraz ich współpracowników. Punkty widzenia w nich zawarte wynikają z własnych zainteresowań badawczych poszczególnych uczonych. Dzięki temu dają wgląd w różne pod względem efektów podejścia do kwestii ścierania się edukacji i kultury. W związku z tym można tę książkę uznać bez wątpienia za najciekawsze, najobszerniejsze w różnorodne metodyki dzieło w tym zakresie. Czyni je to pozycją wartą polecenia, a jednocześnie obowiązkową dla wszystkich osób zainteresowanych tą tematyką.

Praca przedstawia niezwykle ważne poznawczo i pod względem badawczym zagadnienia, łącząc obszar edukacji dorosłych, a w szczególności uczenia się dorosłych i to w niesformalizowanej postaci, z wybranymi aspektami kultury, w tym kultury popularnej. Zawiera dojrzałe analizy teoretycznych założeń, wyjaśniających przedmiot badań, oraz przemyślane interpretacje badanych empirycznie zjawisk. Teksty opracowania bardzo żywo „reagują” na współczesną rzeczywistość i odnoszą się do ważnych obszarów codziennego doświadczania życia przez Polaków. Propozycje kultury i popkultury zostały przez Autorów „obejrzone” z perspektywy ich rzeczywistych edukacyjnych funkcji, a nie tylko funkcji założonych. Nie brakuje wątków krytycznych oraz kategorii badawczo otwartych, inspirujących do dalszych poszukiwań naukowych. [...]

Związek między kulturą i uczeniem się dorosłych to bardzo ważny, może dziś wręcz jeden z priorytetowych zakresów badań andragogicznych, a także, co nie mniej ważne, obszar praktycznej wrażliwości i działania pedagogów – andragogów. Recenzowana praca wzbudza refleksję teoretyczną, „naznacza” aktualne pola tej refleksji, inspiruje do dalszych badań empirycznych oraz zachęca do „przełożenia” pozyskanej wiedzy na działania praktyczne, ulepszające zastany świat. Tak by kultura rzeczywiście sprzyjała uczeniu się i była rzeczywiście przestrzenią uczenia się dorosłych. Kultura i uczenie się powinny bowiem stanowić nierozłączną jedność, wzajemnie się wzmacniając. Takie przesłanie można wywieść z treści recenzowanego tomu. [...]

Książkę z pełnym przekonaniem rekomenduję do druku, zaznaczając, że stanie się ona ważną lekturą dla pedagogów, w szczególności andragogów i badaczy współczesnej kultury.

Fragment recenzji prof. dr hab. Elżbiety Kowalskiej-Dubas

Wstęp	7
Peter Jarvis	
Osobowe uczenie się: uczenie się w działaniu	9
Martyna Pryszmont-Ciesielska	
(Nie)uchwytność mikroświata uczących się dorosłych – ujęcie teoretyczno-metodologiczne	27

Joanna Golonka-Legut	Indywidualne doświadczenie życiowe obszarem uczenia się człowieka dorosłego	45
Marek Podgórny	Coaching – nowa przestrzeń edukacji dorosłych	63
Aleksander Kobylarek	Media jako przestrzeń uczenia się – wyzwania edukacji dorosłych w świecie czwartej fali	77
Maria Jabłońska	Doświadczenie sztuki jako przestrzeń całościowego uczenia się ludzi dorosłych	93
Witold Jakubowski	Sztuka filmowa jako miejsce uczenia się	111
Anna Brzezińska	Edukacyjny kontekst kultury popularnej – pozytywne oblicza starości we współczesnym polskim filmie fabularnym	127
Edyta Zierkiewicz, Joanna Anioł	Media jako instrument polityki społecznej państwa? Serial telewizyjny w służbie edukacji dorosłych – analiza Głębokiej wody	145
Autorzy	171	